

คำกล่าวสุนทรพจน์ เรื่อง “รับมือภัยพิบัติ จัดการสุขภาพะ”

การประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๔ ณ อาคารสหประชาชาติ

วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

โดย ดร.ภก.มณฑนา วงศ์ศิริวัฒน์

นายกสภากายภาพบำบัด ในนามกลุ่มเครือข่ายวิชาชีพกายภาพบำบัด

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพ

ทุกวันนี้ เราได้เห็นข่าวพิบัติภัยกันแทบทุกวัน มีเหตุการณ์ที่เราอาจไม่เชื่อว่าจะเกิดขึ้นได้ เกิดขึ้นแทบจะทุกหนทุกแห่งในโลกนี้ แม้แต่ประเทศไทย ซึ่งเราเคยเชื่อกันว่า อยู่ในเขตภูมิศาสตร์ที่ค่อนข้างปลอดภัยจากภัยธรรมชาติต่างๆ ก็เริ่มประสบภัยบ่อยขึ้นเรื่อยๆ

ในอดีต คนไทยมักรับรู้เฉพาะภัยพิบัติที่เกิดจากมนุษย์ ไม่ว่าจะจากความประมาท ความขัดแย้ง หรือความตั้งใจ เราจึงมักคิดว่า ภัยพิบัติเป็นเรื่องที่ป้องกันได้ แก้ไขได้

หากทุกวันนี้ ประเทศของเรากลับมีภัยจากธรรมชาติมากขึ้น---บ่อยขึ้น

เราได้ยินเรื่องน้ำ ดิน ไฟ และลมหรืออากาศ ที่ทำให้ผู้คนบาดเจ็บล้มตาย สิ่งเหล่านี้ เกือบจะกลายเป็นข่าวธรรมดาประจำวันของสังคมไทยไปเสียแล้ว

เราเริ่มชินกับการเห็นภาพประเทศโน้นเกิดน้ำท่วมใหญ่ ขณะที่อีกประเทศเกิดภัยแล้ง ประเทศนี้หนาวจัด อีกประเทศผู้คนกำลังร้อนตาย แผ่นดินถล่มที่นั่น ภูเขาไฟระเบิดที่นี่ คลื่นยักษ์โจมตีที่โน่น จนแทบกล่าวได้ว่า เราแทบจะไม่ตกใจ หรือประหลาดใจกับข่าวภัยพิบัติประจำวันเหล่านี้เลย

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด เช่น คนกรุงเทพฯ เห็นภาพข่าวน้ำท่วมของคนในจังหวัดอื่นๆทุกปี และแทบทุกฤดูกาล ก็ไม่ได้รู้สึกตื่นเต้นอะไร จนกระทั่งเกิดน้ำท่วมใหญ่เมื่อปลายปีก่อน คนกรุงเทพฯและคนไทยจึงเพิ่งรู้สึกว่ ปัญหานี้ไม่ได้อยู่ไกลตัวเราเลย และที่สำคัญคือ เพิ่งตระหนักว่า ประเทศเราไม่ได้มีการเตรียมพร้อมสำหรับภัยพิบัติใหญ่อย่างแท้จริง

เมื่อเดือนพฤศจิกายน เป็นครั้งแรกของชีวิตดิฉัน ที่กลายเป็นผู้ประสบภัย แม้จะรู้สึกว่าตนเองไม่ได้เดือดร้อนมากเท่าคนอื่นๆ เพราะมีญาติพี่น้อง ทุนสำรอง และทรัพยากรต่างๆ ที่ทำให้ยังใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างดี แต่ความทุกข์ที่เกิดจากความกังวลห่วงใยญาติมิตร บ้านที่รัก ทรัพย์สินที่หวงแหน ความหงุดหงิด ผิดหวังการจัดการของหน่วยงานที่คิดว่าควรต้องรับผิดชอบ ความลำบากในการต้องใช้ชีวิตประจำวันที่แตกต่างกัน รวมทั้งการต้องซ่อมแซมจัดการสิ่งที่เสียหายหลังน้ำลด ก็ทำให้ดิฉันเข้าใจความรู้สึกของเพื่อนผู้ประสบภัยคนอื่น

ระหว่างน้ำท่วม ดิฉันได้มีโอกาสไปร่วมทำงานเป็นอาสาสมัครกายภาพบำบัด ที่ศูนย์พักพิงผู้ประสบภัย วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดชลบุรี พวกเราเข้าไปดูแลประชาชนผู้อพยพที่มีปัญหาสุขภาพ โดยเฉพาะผู้ที่มีปัญหาการเคลื่อนไหว คนพิการ และคนสูงอายุ

เราได้ฟังและได้เห็นความเดือดร้อนลำบากของคนเหล่านี้อย่างมาก ปรกติกกลุ่มนี้มักต้องฟังฟัง และต้องการการดูแลจากคนในครอบครัวอยู่แล้ว แต่เมื่อกลายเป็นผู้ประสบภัย นั่นคือปัญหาและความทุกข์ของพวกเขาและครอบครัวเพิ่มทวีคูณขึ้น

ที่พักพิงชั่วคราว ไม่ได้จัดไว้สำหรับผู้ที่ปัญหาสุขภาพเลย แม้สำหรับคนสุขภาพดี ก็อยู่ได้ลำบาก ถึงจะมีอาหาร ที่นอน เสื้อผ้าที่ได้รับบริจาคมาพร้อม แต่การดูแลจัดการด้านสุขภาพ ก็ทำได้ไม่สมบูรณ์ ผู้ป่วยมากมายที่ขาดยาประจำตัว การเคลื่อนย้าย กิน นอน หรือแม้แต่ขับถ่ายอันเป็นเรื่องจำเป็นตามธรรมชาติ เป็นไปอย่างยากลำบาก นั่นยังไม่รวมถึงความทุกข์กังวลใจของคน เรื่องที่จะบอกว่าเราจะดูแลให้เขามีสุขภาพที่ดี ในตอนนั้น ดิฉันไม่คิดว่าจะเป็นไปได้เลย

ขณะที่ทำงานที่นั่น ดิฉันอดนึกไม่ได้ว่า ยังมีคนแก่ คนป่วย คนพิการอีกเท่าไร ที่ออกมาจากบ้าน ในพื้นที่น้ำท่วมไม่ได้ ใครจะดูแลใคร ---ใครจะดูแลเขา จำนวนผู้เสียชีวิตที่ปรากฏในข่าวทุกวัน นับรวมกลุ่มคนที่เสี่ยงที่สุดกลุ่มนี้หรือไม่ --- ดิฉันไม่กล้าจินตนาการ

ถึงวันนี้ เราต่างตระหนักแล้วว่า เราต้องเตรียมพร้อม เราเลี้ยงไม่พินภัยพิบัติที่จะเกิดบ่อยขึ้นในประเทศไทย

ดิฉันหวังว่าตัวเองจะคิดผิด ที่จะพูดว่า ดิฉันยังไม่เห็นการเตรียมตัวอย่างเป็นระบบสำหรับคนเหล่านี้ อาจเป็นเพราะมีเรื่องอื่นที่ใหญ่โต เร่งด่วน ต้องรีบทำ ต้องทุ่มเทงบประมาณให้ แต่ในฐานะคนไทย เราก็มียหน้าที่ต้องดูแลช่วยเหลือกันและกันมิใช่หรือ

ดิฉันมองหาระบบการสนับสนุนการเตรียมพร้อมของบุคลากรสุขภาพที่ทำงานในชุมชน ซึ่งรู้ว่าใครบ้างที่มีปัญหาสุขภาพเฉพาะ คนที่ต้องใช้ชีวิตยากลำบากกว่าคนอื่นอยู่ตรงไหน บอกได้ว่าเราจะดูแลพวกเขาให้อาศัยอยู่ในพื้นที่ภัยพิบัติอย่างไร หรือหากจะนำเขาออกมาจากที่นั่น เขาจะไปอยู่ที่ไหน เตรียมไว้อย่างไรบ้าง ใครจะดูแล และจะทำอย่างไรที่จะส่งเสริมให้เขาพึ่งพาตนเองได้มากที่สุด

ในฐานะผู้รับผิดชอบสุขภาพของประชาชน ดิฉันยังคงมองหาหนทางสำหรับคนเหล่านี้ คนที่อาจมีโอกาสออกมาพุดน้อยที่สุด เสี่ยงเบาที่สุด --- จนพวกเราเกือบไม่ได้ยิน

ภาพจาก www.wcpt.org